

szülők mivel bocsátják útnak gyerekeiket (lelki, anyagi útravaló)? Maradhat-e a családi fészek bajban biztos pont? Le tudjuk-e tenni szerepeinket, melyeket kinőttünk?

- Hogyan jutnak el az önállósodó fiatalok a döntésig, hogy összeházasodjanak Isten előtt elköteleződve, saját családot alapítva kölcsönösen bízva alkalmasságukban?
- A fészek kiürülésével van-e második virágkor? Tudunk-e bölcs szeretettel a közösség javára tenni, a parkoló pályára tett céljainkkal kezdünk-e valamit?
- Idősebb korban az új család mellett kiegészítő szerep jut, sőt olykor segítségre szorulunk már magunk is. Mi ellensúlyozhatja a hanyatlást? (Készület)

Vázlattal a kezünkben indulunk el az élet rögzös útján, melyet szüleinktől kaptunk. A térkép itt-ott elhalványult, időközben néhány útból zsákutca lett, vagy szűk ösvény, mert benőtte a bozót, omlás, szakadék vagy taposóaknák miatt veszélyt jelző táblák kihelyezése vált szükségessé. Új, kikövezett utakkal is találkozhatunk útközben, de nem biztos, hogy a mi célunkhoz vezetnek. Frissíteniünk kell családi (közösségi) térképünket. A cél változatlan, egy irányba nézünk, de az utat pontosítani kell. Iránytűre is szükségünk lesz és társakra az úton. Érdemes feljegyeznünk mások tapasztalatait, melyik út nem vezet sehová - hisz az okos tanul mások tévedéséből. Jobb felkészülni, s ha lehet, valami jót hozni ki az új kihívásokból is. Melyek ezek?

- Ingergazdag, rohanó élet kontra elcsendesedés, Istenre és egymásra figyelés.
- Szerepcsere a generációk közt, digitális forradalom. (Jóra használni, de hogyan?)
- A kapunyitási, életkezdesi halogatás, elbizonytalanodás a családalapítás és pályakezdes terén. Sokféle életmintát és lehetőséget látnak a fiatalok. Szorongás.
- Túlnépesedés (Jó emberekből nincs túlnépesedés. Mennyiség-minőség?)
- Munkahelyi kísértések, túlmunka, „kapuzárás” próbára teszik a házasságokat, istenkapcsolatot. Elváltak helyzete, szerepeik a családban, közösség szerepe.
- A karrier fölfelé ívelése, vagy a munkahely elvesztése. (Idő, pénz, igények)
- Letesszük-e otthon munkahelyi szerepeinket (főnök)? Távol tudjuk-e tartani az ott tapasztalt viselkedésmintákat (rivalizálás, önérvényesítés) családkunktól?
- Milyen szerepmintákat hoztunk otthonról, és melyek a korszellem által sugalmazott minták (pl. individualizmus)? A mai készülékek multifunkció-sak, s ez lassan mindkét nem felé szorongást keltő társadalmi elvárás. Az apa legyen anyaszerepben is jó, az anya is a munkahelyen férfiként álljon helyt. (Szükség szerinti rugalmas besegítés figyelembe véve egymás sajátosságait, adottságait.)

- Beteg- és idősgondozás intézményesítése (Személyes törődés összefogással)

Ki és mi az iránytű, tájékozódási pont életünkben? Sebezhetőek vagyunk, a család sérülékeny, de nem vagyunk teljesen védtelenek. Vannak sorstársaink, kapaszkodóink és segítőtársaink az úton. Közösségeink értékei megtartó erők.

HOLLAI KERESZTÉLY

BESZÉLGETÉS EGY BÖLCS RABBIVAL...

Egy júdeai házaspárnak, kik az Úr előtt tiszta, fedhetetlen életet éltek, i. u. 8 körül két fiúk született. A fiúk is a mózesi törvényeket hűségesen betartva növekedtek, érték el a felnőtt kort.

A kisebbik fiú minden kérdőjel nélkül, folytatta szülei életvitelét, tartva az ősök hitét, mesterséget tanult, majd megházasodott.

A nagyobbik fiú ács-mester lett, s a kollégákkal való társalgás közben, hallott egy galileai ács mesterről, aki igen kiművelt ember lehetett, mert Názáretben, ahol született, szombatoként az írások felolvasására, magyarázatára is jelentkezett – mint mondják.

Más alkalmakkor, nagyobb sokaság előtt is igen hatásosan fejtegette az Írásokat. Olyan tüzessel, amely szokatlan volt az emberek számára, olyan energia sugárzott belőle, hogy gyakran a betegek is, kik át tudták adni magukat az ő hatásának, s hittek benne, még meg is gyógyultak. Hamarosan csak rabbinak szólították.

Aki jobban megfigyelte a gondolatait, az azt tapasztalhatta, hogy bizonyos szempontból szigorúbb elveket vall a szokásosnál, például a házasság terén; mondják, hogy járt az esszénusok között is Qumránban.

Máskor meg egészen meglepő módon, nagyon is liberális elveket hangoztatott: „szombat van az emberért”, tehát az öncélú formákat akarta kilazítani, melyekről azt tartotta, hogy a Mennyei Atya számára ezek nem fontosak.

A nagyobbik fiúnak ezek az elbeszélések annyira felkeltették az érdeklődését, hogy egy alkalommal elgyalogolt Galileába, Kafarnaumba – mert ekkor már ott lakott a Rabbi –, és ő maga is meggyőződött a hallottak igazáról.

A 30-as években az egykor egységes zsidó világnézet már többfelé elágazott; ezt tudta a nagyobbik fiú is, de ilyen roppant erővel még nem találkozott. Lassanként egyre többet mértett a tanításából: az Örökkévalót nem lehet megsérteni, tehát nincs is szükség az Őt kiengeztelő áldozatokra, Ő maga a Szeretet. Egyetlen mérceje van: a mi másokhoz való viszonyunk; ha mi elengedjük mások kis adósságait, akkor Ő a legnagyobb adósságunkat is elengedi.

A legnehezebb tanítása az „ellenség-szeretete” volt.

Persze, ezt lehet finomítani: eleve ne csinálj magadnak ellenség-képet, ne üss vissza – minden verekedés azzal kezdődik, hogy „én csak visszaütöttem”. S végül, ha csakugyan vértlen vagyok, s mégsem ütök vissza, akkor megállítottam egy rettenetes folyamatot; nem tör ki a Világháború!

Jézus kihagyja a Példabeszédek 25/21-22 sorában található mondat második felét: „Tüzes parazsat raksz a fejére”.

A nagyobbik fiú számára a hallott gondolatok megvilágosodás számba mentek. Nem hagyta el a hitét ő sem, de egyre jobban vonzódott a názáreti rabbi köréhez.

A fiúk megérték a 66-70-es rettenetes pusztítást, amikor azt kellett látniuk, hogy elsősorban a zsidóság különböző szektái pusztítják egymást, és a templomot, amely tragédiára csak a végső pecsétet tették föl Titus csapatai!

Igen, ha az örökösen lázadó zéloták nem kezdik az öldöklést, akkor a rómaiak sem avatkoznak bele a vallási ellentétekbe, s a Templom, a zsidó nép szíve nem pusztul el!

Ha a názáreti Rabbi - aki prófétaként látta előre ezt a pusztulást, - legfontosabb tanítását, az ellenszereget tanácsát, a Béke kulcsát, a hallgatói megszívlelték volna, akkor a zsidó nép megmenekült volna a Zsidó Háborútól. Azaz: a Názáreti csakugyan *megváltotta* volna a népét [és ma is megváltana bennünket sok-sok pusztulástól!].

Mind ezekből a fiúknak csak annyi jutott, hogy el kellett viselniük a háború szenvedéseit, ha túléltek.

A megmaradt, nagyon harcias, Rómát gyűlölő szélsőségesek bevették magukat a Maszada erődbe, s szörnyű véget értek.

A zsidó nép hivatalos vezetői, akik túléltek a pusztító háborút, 90-ben, Jamniában kezdték újra szervezni az igazi zsidó-hit kereteit, s lényegének megfogalmazását. Ennek egyik momentuma, hogy az un. Tizennyolcas imádságba, a zsinagógai istentisztelet egyik régi imádságába, a 12. pontot kibővítették ezekkel e szavakkal: „... és a názáretiek és az eretnekek semmisüljenek meg egy szempillantás alatt... töröltessenek ki az élők könyvéből...”.

Ez a végső elágazás egyik dokumentuma.

A másik irányba mutató dokumentum az Apostolok Cselekedeteiben olvasható: - különféle események után és meglehetősen éles vitát követően – az apostolok -, a Názáreti legközvetlenebb hívei jeruzsálemi tanácskozásán, nevezetesen Péter, Pál, Barnabás és Jakab, a pogányságból megtérő embereket fölmenti a szokásos zsidó kötelezettségek alól, tehát a körülmetéléstől is, s csak azt írják elő nekik, hogy „tartózkodjanak a bálvány-áldozatoktól, a paráznaságtól, a megfulladt állattól és a vértől”. Ezzel a Názáretit követő zsidó szekta megindul

a maga útján, s kirajzolódik azoknak az élete – zsidóknak és nem-zsidóknak -, akik a Názáreti tanítása alapján

próbálták életüket élni, erkölcsüket alakítani, az Örökkévalót tisztelni.

Két alapvető kérdés maradt nyitva:

- szükséges-e a körülmetélés,
- a Názáreti Jézus volt-e a megváltó, vagy még várni kell az „eljövendőre”, s az őt megelőző Illés megjelenésére, vagy sem?

Kedves Józsi Bácsi, általam nagyon tisztelt bölcs Rabbi!

A következőkkel merek Hozzád fordulni, miután alaposan tanulmányoztam az Ótestamentumot; kérlek, szólj, ha valami rosszat hallasz ki a szövegemből!

1Móz 17: Ábrahámnak az Örökkévaló: „Sok nép atyja leszel! ...Metéljenek körül nálatok minden férfiút”.

Gondolom, ez a száraz, sivatag-közeli hely tisztálkodási gondjai miatt volt olyan fontos.

De Mózes 5. könyvében (10/16 és 30/6) már többször is a „szív körülmeteléséről” olvashatunk. Különös a második hely, amely arról szól, hogy maga az „Úr, az Istened metél körül”.

Ezekből a helyekből én azt olvasom ki, hogy a fizikai tisztaság mellett ez a szó, a „körülmetélés”, nem csak a fizikai tisztaságot jelenti, hanem a lelki tisztaságot is.

Mit jelenthetett ez abban a korban a zsidó nép számára? A tiszta léleknek hová kellett akkor irányulnia?

Mózes idejében a zsidó nép rendkívüli kiemelkedését az jelentette, hogy Egy- Szellem-Istent imádtak, az Ő tanításaihoz igazodtak, akinek a nevét ki sem ejthették, csak az Úr szóval helyettesítették, akit ma az „Örökkévaló” névvel illetünk. Szemben a környező népek hitvilágával, akik tárgyakat, égítet, esetleg több különféle szellemet tiszteltek. Ezekkel az volt a baj, hogy az istentiszteletük sokféle önpusztító szertartással járt együtt. Pl.: az ember-áldozattal.

Én úgy képelem el, hogy az „Örökkévaló” a zsidó népet egy végtelen hegygerincen szeretné vezetni, melyről a leszédülés mindig halálos következményekkel járhat. Ez a halálos következmény pedig azt jelenti, hogy beleolvadnak a környező világ életvitelébe, elvesztik önazonosságukat, névtelenné válnak, s ma már legfeljebb annyit tudhatunk róluk, hogy „közel-keleti népek”.

Ha a Biblia könyveit olvassuk, akkor hamar kiderül, hogy a zsidó nép elég gyakran lecsúszott erről a gerincről, olyanokat tettek, ami „nem kedves az Úr előtt”. Majd jött olyan király, aki megpróbálta visszarángálni a népet arra az útra, ami kedves az Úr előtt.

A próféták működése is erősen segítette a helyes útra térést.

Nagyon szigorú út volt ez!

Saul király kegyvesztett lett az Úr előtt, mert nem irtotta ki a győzelme után, a teljes filiszteus zsákmányt: a királyt, embereket, állatokat, kincseket.

Mi történt, ha egy zsidó harcos megkegyelmezett egy csinos filiszteus nőnek? Feleségévé tette, de ezzel együtt be is engedte a házába a filiszteus hitvilágot, és ezzel megindult az észrevétlen lecsúszás a gerincről. De

ez a veszély nem csak a háborúk idején állt fenn, hiszen a zsidóság sokáig nem zsidó közegben élt, tehát egy bizonyos elkülönülésre mindig is szüksége volt.

Ezek a szigorú törvények csak akkor lazulhattak, változhattak meg, juthattak el az „ellenség szeretete” törvényig, amikor már nem volt kétséges az Örökkévaló szerinti élet egyedüli üdvözítő útja.

A körülmetélés formái betartása körül engem igen zavar két bibliai esemény.

1., [1Móz. 34.] Jákob Leányát, Dinát megerőszakolja a környék (már Kánaánban vannak) fejedelmének a fia, illetve: szeretné elvenni feleségül, mert nagyon tetszik neki. Szeretnének békében együtt élni Jákob népével. Jákob és fiai elfogadják a béke-javaslatot azzal a feltétellel, hogy a környék népe is aláveti magát a körülmetélés szertartásának, s ezzel egyesüljenek, kvázi egy közösségé váljanak. A feltételt elfogadták Sikem emberei. Amikor az új rokonság a körülmetélés miatt harcképtelenné vált egy időre, Jákob fiai, Simeon és Lévi lekasabolták Sikem embereit és a várost kifosztották.

Nos, én ezt a „szentnek” tartott szertartással való csúnya visszaélésnek tartom, mondhatnám: meggyalázásának!

2., [1 Sám. 18] Mikál Saul leánya megszerette Dávidot, aki méltatlannak találta magát és szegénynek ahhoz, hogy a király veje legyen. Saul felajánlotta Dávidnak, hogy 100 filiszteus (akiknél nem volt szokás a körülmetélés) előbőrért neki adja lányát, gondolván, hogy a filiszteusok megölik Dávidot, akire Saul féltékeny volt. De Dávid ismét győzött és 200 előbőrt tett le a királynak Mikálért.

Nos, nagyon méltatlannak tartom, hogy gyilkolás által kivitelezett szertartás eredményéből kvázi fizetőeszköz lett!

Természetesen, ezeket az eseményeket biztosan meg lehet magyarázni valahogyan!?

Mégis: a fő kérdésem az, hogy ez a sebészeti beavatkozás szükséges-e ma a nem sivatagi körülmények közt élő, s modern tisztálkodási lehetőségekkel élő ember számára ahhoz, hogy hűséges legyen az Örökkévalóhoz?

(Egy picit kis rosszindulatú megjegyzésem: Istenhez mindig is a hibátlan volt az egyedül méltó áldozat; s akkor lehet, hogy éppen az „áldozó” ember legyen hibás? Hisz ez a szertartás is csonkítás, ami vérrel jár? – Nos, ez csak egy nagyon a dolgok legvégén szereplő megjegyzés!)

Igen, a hagyományok szigorú őrzése az önazonosság megtartásának a technikája. Csak az a kérdés, hogy a lelki-önazonosságról beszélünk-e vagy a testiről?

Ez igen nehéz kérdés; elvárható-e egy embertől, hogy egy ilyen óriás-gombócot feldolgozzon, s a gyakorlatba át is fordítson; hogy ezt megértse, és hogy meg is tegye? Most éppen milyen hagyományra gondolok?

Pl.: az öltözködés. Egészen biztos vagyok abban, hogy az időszámításunk legelején élt, híres tudós, jeruzsálemi rabbi, Gamáriel egyetlen ruhadarabja sem hasonlított a

mai ortodox öltözékhez – illetve fordítva kellene mondanom: a mai nem hasonlít az akkorira. A mai öltözékek csak bizonyos korok ragadánya, hasonlóan a jiddis nyelvhez, dalokhoz, mint a judeospanyol nyelv is. Bizonyos öltözékeket pedig éppen a keresztényektől való megkülönböztetés miatt kényszerítettek rájuk.

Tehát ezeket a külsőségeket nyugodtan el lehetne hagyni!

Tudom, hogy a zsidó vallás fejlődése nem állt meg az időszámításunk kezdetén - bár újabb prófétákról nem tudunk -, azóta is születtek neves biblia-magyarázók, szentéletű rabbik, tehát a kisebbik fiú lelkiülete, szellemisége is tovább él, párhuzamosan a názáreti Rabbit követők lelkiületével. Sőt, mintha az utóbbiak igen kanyargós útjával szemben, a kisebbik fiú lelkiisége egyenesebb úton maradt volna!

Be kell vallanom, hogy a Talmudot nem ismerem, nem ismerem a zsidó vallásosság tovább-lépegetéseit a 6. század felé. De tudom, hogy örökös üldöztetésben részesültek, s részesülnek ma is a kisebbik fiú nyomdokain haladók.

A másik ág története sem tűnik egészen tisztának, ami természetes is.

A hellén világban kezd terjedni, borul virágba a fiatal kereszténység, s ez a hellén kultúra, mint egy óriási pecsét kegyetlenül belenyomta a rajzolatát a zsenge, új eszmébe, eltorzítva az eredeti isten-képet. Eltorzítva az Isten-ember kapcsolatot, a természetes élet-megértést (foganni istentől), félistenként egzisztálni (természeti törvényeket felülmenni), istenné lenni (mintudóvá lenni). Majd a feudalizmus tovább alakítja a külső megjelenését: a vallás feje uralkodóvá válik koronákkal a fején, s az észjárása tekintély-elvű lesz, holott egyetlen tekintélynek kellene léteznie, az ember saját kapcsolata az Istennel, ami a lelkiismeretében nyilvánul meg.

Majd a kapitalizmus is megkísérelte a Názáreti-hit tisztaságát: a megigazulás megvehető lesz pénzen, s maga az istentiszteletből is fizető eszköz lesz (az „intenciók” eladásával!). A papok keze pénztől lesz „piszkos”!

Kicsit magasabbról nézve: mindez természetes; nem húzhatja ki senkisémet magát a saját korából!

Csak az a kérdés, hogy tovább tudunk-e lépni a fentebb említett korokból, szépen le tudjuk-e tenni a ma már fölöslegesnek látszó ragadmányokat. A fölösleges eszméket, fölösleges szokásokat, a fölösleges külsőségeket. Meg tudjuk-e érteni, hogy ma mire volna igazán szüksége az embernek a boldogabb jövőhöz?

A legnagyobb szükségünk a Béke; de hiszen annakidején is ezt sugallta a Názáreti!

Sőt, mintha a próféták is ezt vizionálták volna: Jeremiás a 31. fejezetben, a végtelen békét látja maga előtt, amikor ember nem feszül neki a másik embernek!

Míndezzel szemben mit látunk, tapasztalunk?

A zsidó hitbeliek még nem jutottak el a kiteljesedésig, még várják a Messiást és az előtte megjelenő Illést.

A Názáretit-követők pedig úgy tudják, hogy már eljött, s a Keresztelő volt az előhírnöke.

Mégis, ha körül nézünk a jelenlegi világunkban, nyoma sincsen a Názáreti-féle ellenség-szeretnek. A legnagyobb üzlet a fegyvergyártás, ezek eladása, s használatba vétele!

S nincsen Szombat az emberért, sem az ember a szombatért; egyszerűen nincsen Nyugalom, csak állandó hajszolódás. És nincsen forma, formalitás, bármi megtörtenhetik. Nincsen Stílus, csak káprázat, csak köd, kilátástalan kísérletezés, teljes bizonytalanság.

Vagy vissza a múltba, de melyik múltba?

Pedig milyen egyszerű volna! Békésen kezdet fogni.

A zsoltárok arról beszélnek, hogy az Örökkévaló a Megváltó (Zsolt./ 31), tehát nem kellene Rá várni, s nincs is szüksége áldozatokra, hiszen mindenkinek Ő a birtokosa! Csak Őt kell keresni, egyre közelebb kerülni Hozzá, hiszen ez a feladatunk!

Kedves Józsi Bácsi, nagyon-nagyon tisztelt Bölcs Rabbi!

Én csöndben arra gondolok, hogy ha a keresztények megértik azt, hogy a Názáreti is ember volt, ugyan olyan próféta, mint Mózes – de hiszen annak idején még Péter is ezt prédikálta [Ap. csel. 3/22], s István is az első vértanú, akkor máris közelebb jutottunk egymáshoz.

Majd ezt folytatva megértik, hogy Egy Isten van, s nem kell Bele okvetlenül személyeket gondolni [bennem is hány személy van? - anyám gyermeke, feleségem férje, gyermekeim apja, növendékeim tanárja- apám sohasem látott tanítani! –, azért még egy vagyok].

Ezekkel szemben el tudom képzelni, hogy valaki igazán hűséges legyen lélekben az Örökkévaló tanításaihoz; s nem a külsőségeiről fogják megismerni, hanem arról ahogyan viselkedik a munkahelyén, az üzletben, az életben. Nem a forma fogja megtartani az önazonosságát, hanem a rettenhetlen kitartása a hite-szerinti életben. S ez a törhetetlen belső tartás úgy fog működni, mint betonban az acél szál.

Tudom, hogy a zsidóságban a külsőség, nagyban szolgálja ezt a belső acél szálát, tehát nem nézem le; persze éppen ezért akad bele minden hitetlen.

S azt is tudom, hogy a kereszténység sokkal deformálhatóbb; az az acél szál már sajnos nagyon megpuhult az idők folyamán. De hagyjuk az acélos betont, túl merev; valami végtelenül rugalmasabb, de az önazonosságát sohasem elvesztő anyag, ember kellene, amelyen soha semmiféle repedés nem keletkezhet!

Bizonyos aktualitás tovább gondolkoztat; itt járt Netánjáhu, Izrael miniszterelnöke.

Több fontos ember köszöntötte, s ennek kapcsán ki is fejtette a véleményét az Izraelhez kapcsolódás lehetőségéről, értelméről, s ennek kapcsán több igen fontos megállapítás is elhangzott.

Engem most Heisler András, a Mazsihisz elnökének a megjegyzése foglalkoztat. Szerinte ma nem az

antiszemitizmus a legnagyobb ellenség, hanem az *asszimiláció*, a beleolvadás a környezetbe.

Tulajdonképpen, régen, az Ótestamentum korában is ez volt a legnagyobb veszély, de ezt fentebb már részletesen megbeszéltük, amivel – ugye- egyetértettél Kedves Józsi Bácsi?

Szerintem, ma az az igazi kérdés, hogy mi az a mozzanat, az a szertartás, az az elvi állásfoglalás, gyakorlati megnyilvánulás, ami igen határozottan kiemelné, elhatárolná a zsidóságot a környezetétől?

Ellen-kérdés: mi az a mozzanat, gyakorlati megnyilvánulás, ami a Názáretit-követőket, teljesen beleolvasztotta a környezetükbe?

Amikor a Názáreti tanított, szinte semmi újat nem mondott (zsidó volt ő is!), csak az addig ismert tanításokat modernizálta, finomította, kibontotta. Rendszerint Mózesből indult el; legfontosabb témája a Tízparancsolat (2 Móz. / 20.) volt. Amikor a 20/13-at fejtegette, akkor nem csak azt mondta, hogy „ne ölj”, hanem ezt kibontva, azt is mondta, hogy a harag-tartás, a másik lehülyézése is méltóvá teszi az embert a pokol tüzére!

De már előbb kimondja, hogy a Törvényt és a Prófétákat nem megszüntetni jött, hanem teljessé tenni! (Mt. 5/17).

Nos, a názáretit-követők elvesztették önazonosságukat, mert a tanítását elvesztették a szemük elől; meg sem értették, elfelejtették, vagy a környezetük kioltotta bennük a tüzet, amit Ő hozott.

Éppen ezt a pontot hozom elő a tanításából. Eleinte nem volt szüksége a birodalomnak a zsidó katonákra, meg különben is a katonaságnál természetes volt a pogány isteneknek szóló áldozat bemutatása, s esetleg az áldozati húsból való evés.

Ám, hamarosan a keresztények lettek Constantinus leg-sikeresebb katonái. Constantinus nem riadt vissza felesége, fia, apósa meggyilkoltatásától, sőt még a sógort sem kímélte meg a gyilkos fegyvertől (324-ben), akivel 313-ban nyélbe ütötték a vallás-szabadságot.

Ettől kezdve a „ne ölj”, illetve, ahogyan a Názáreti mondta: „szeresd ellenségedet” pont töröltetett a kereszténység erkölcsstanából.

Keresztes-háborúk, eretnekek likvidálása, egészen Miguel Serveto elégetéséig. Majd az apostoli királyok, császárok rettenetes háborúikig, melyekhez segítségül még a főpapok a fegyvereket is megáldották!

Ma milyen természetes a fegyver-gyártás, fegyver-kereskedelem, ami természetesen, folytatásként embert is fog ölni.

Kinek van mersze kérni ma egy politikai nagyhatalom vezetőjétől, hogy szüntesse be a fegyver gyártást? Hány embernek ad ez a foglalkozás munkát? Először is a szakszervezetek fognak fellázadni a munkahelyük elvesztése miatt; circulus vitiosus!!!

Lehetetlen kilépni e körből!

Lehetetlen? Éppen úgy lehetetlen, mint egykor betartani a mezopotámiai törvény- szerinti első gyermek megölését Ábrahámnak?

Az egyetlen lehetőségnél tartunk: teljesen belekapasz- kodni az Örökkévaló szeretetébe, tanításába!

Ezt nem lehet külsőségekkel megvalósítani, ezt nem le- het máról-holnapra az emberek lelkébe ültetni.

Az én javaslatom az volna, mint *egyetlen lehetőség* a zsidóság és a Názáretit-követők számára egyaránt, ha az istentiszteletünk központjába a „ne ölj” tanítást ten- nénk, ami azt jelentené, hogy minden erőnket latba vet- nénk közösen, hogy fegyver ne gyártassék, hogy fegy- vert soha kézbe ne vegyünk ember ellen.

Azt hiszem, hogy ez jobban elkülönítene bennünket a környezetünkötől, mint a körülmetélés, és minden egyéb külsőség.

Ma, amikor olyan természetesen énekeljük a katona-da- lokat, amikor a gyerekek a tank belsejével, fölszerelé- sével ismerkednek, a tévében annyi fegyver-forgatást látnak. Amikor minden hatalmi törekvés, konfliktus megoldását csakis repülőgép-anyahajók bevetésével, atommaggal töltött rakéták fejlesztésével tudunk elkép- zelni.

Ma, ha volna olyan vallás, közösség, olyan ember, aki akár élete árán is szembe merne menni ezzel a környe- zettel, akkor ezeket az embereket biztosan nem fenye- getné az *asszimiláció!*

S az teljesen mindegy, hogy ezt tanítást zsinagógában vagy templomnak (igen helytelenül!), összejövete- lihelynek nevezett épületben szívná magába az az ember, aki az Örökkévalóval szeretne találkozni, általa egyre világosabban gondolkodni, megérteni a „ne ölj” és a „szeresd ellenséged” tanítás megváltói értelmét.

Egyszóval: én a békéért való küzdelmet tartanám méltó, a mai korhoz illő folytatásnak! Mindazon szertartásnak, gyakorlat folytatásának, mely egykor a pogányságból való kiemelkedést jelentette.

Ki merem mondani: ha mi ezt – a béke végtelen fontos- ságát - közösen meg tudnánk értetni a világgal, akkor mi a világ megváltásához igen nagy mértékben járul- nánk hozzá, mi, akik a tíz parancsolat szerinti élet miatt továbbra sem *asszimilálódunk* – lélekben!

Egy külsőséget tudok elképzelni: a kabátomon hordva, egy kicsi táblára ez volna felírva a szívem fölött: ne ölj, s a másik oldali táblácskán pedig ez állna: szeresd el- lenségedet.

Ha ezt nem csak hordanánk, hanem minden pillanatban e szerint élnénk is – gyakran a testi épségünket is koc- kára téve -, akkor találkozhatnánk mi, akik az egyik vagy a másik fiú pályáját lelkiismeretesen követtük, s – úgy látszik -, hogy ebben a pillanatban a két pálya az Egyetlen cél-felé beállt!

Kedves Józsi Bácsi, hátha összeölelkezhetünk egyszer!

2017. szeptember 03.

DEBRECZENI ZSUZSA

EMLÉKEZÉS ARANKÁRA...

Zsarnay Lászlóné, Aranka a '70-es évek közepén kezdte meg életét a Bokorban, az un. „Vegyés” csoport- ban Hampel Karcsiéknál. Ez a „Vegyés” csoport a mai napig is megvan, és ő halálig ennek a csoportnak tagja volt. Valószínűnek tartom, hogy nemcsak a közösségi találkozókon, hanem az éves bokorünnepeken is részt vett, és a Gyurka bácsi által elindított Szentlélek-váró imákon is. Természetesen ág-karácsonyokon, lelkigyakorlatokon úgysis, mint résztvevő, úgysis, mint „házasz- szony”. Sőt Aranka Barna miséit is rendszeresen látogatta. Mivel a mi találkozásunkat nem tudom pontosan felidézni, most úgy gondolom, hogy a fent felsorolt ese- mények valamelyikén találkozhattunk. Kölcsönösen szimpatizáltunk egymással, így idővel kialakult köz- tünk egy igaz, mély barátság.

Két ponton is közelebbé vált a barátságunk. Az egyik, hogy a '70-es évek végén összehoztam egy fiatal cso- portot, akikkel a találkozásaink Arankánál voltak. Aranka azért ajánlotta fel a lakását, mert a csoport tagja volt fia Attila, és Hampel Eszter is. A másik vonal pedig a jelenlegi közösségünk, amibe én kb. 2003 táján kerül- tem be.

Ez a jelenlegi közösség '98-ban jött létre azokból, akik a Barna miséjére jártak rendszeresen. Ennek a közös- ségnek alapító tagjai voltak Harasztiné Baby, Damján Gizi és Aranka. Később csatlakoztak a Ruzsák lányok, Varga Éva - Feri, Pörnyeci Vera – és talán még mások is. Jelenlegi tagok: D. Gizi, Varga Éva, Varga Erzsi, Soós Angyalka, Márczi Anca és jómagam: Debreczeni Zsuzsa.

Aranka nagyon nehéz sorsot kapott az élettől. A háború alatt 13 éves kislány volt (1931 november 19-én szüle- tett), szülei egyetlen gyermeke. Édesapja fogságba ke- rült, édesanyja pedig kórházba, mert meglőtték a térdét. Így egy pár hétig teljesen egyedül volt. A szomszédok adtak neki enni – ha észrevették, hogy éhes -, de olyan is volt, hogy nem volt mit ennie. Nem tudott nappalin továbbtanulni, így elhelyezkedett egy gyárban, ahol ad- minisztratív munkát végzett, majd estin érettségizett le. Közben férjhez ment, de a választása nem volt egyálta- lán szerencsés. Egy rabiátus férje volt, akitől rengeteget szenvedett, és az egyetlen fia – Attila – sem látott és nem is tapasztalt semmi jót az apjától. Végül csak a vá- lás volt a megoldás az életükre, hogy kimenekítse fiát az örökös botrányokból, igazságtalan bántalmazások- ból, amelyek nemcsak Attilát érintették, de a gyerekek el kellett szenvednie, hogy anyját bántalmazták. Aranka egyedül lábra állt, lakást szerzett, és nagy nélkülözések között, de tisztességgel nevelte fel fiát.

Attila - a Piaristáknál érettségizett – szintén rossz há- zasságot kötött, és a házasságukból született egy gyer- mek: Zsombor - akit Aranka mindig Zsombinak